

Het ecologisch kompas

Dirk Holemans

Ons land is meer dan alleen het noorden kwijt. De interne rondjes bekvechten in de Wetstraat, pers en sociale media veronachtzamen het belang om de richting voor morgen, voor een duurzame toekomst, uit te tekenen.

De spiegel die de coronacrisis ons voorhoudt, is nochtans niet min. Hij vergroot op pijnlijke wijze de bestaande ongelijkheid uit, toont de gevolgen van de vernietiging van ecosystemen door een economie gebaseerd op roofofbouw en toont de kwetsbaarheid aan van wereldwijd vertakte productieketens. Het ontbreken van voorraden van strategische goederen illustreert het gemis van een strategische visie.

Het contrast met steden met progressieve besturen in binnen- en buitenland is groot. De aanleg van een fietspad in de Brusselse Wetstraat is hierbij een verhelderend voorbeeld. Terwijl de stedelingen het verwelkomden vonden twee nationale politici van liberaal en rechtse strekking het absoluut niet kunnen. Stel je voor: auto's die plaats moeten ruimen voor de fiets. Zo zie je duidelijk wie nog met zijn gedachten in de twintigste eeuw zit en wie vooruitkijkt. En de recente Franse gemeenteraadsverkiezingen hebben getoond dat de bevolking klaar is voor radicale transitie naar een sociaal-ecologische samenleving. De socialistische burgemeester van Parijs lanceerde een ambitieus concept — de vijftien-minuten-stad — een stad waar je eigenlijk best leeft zonder auto, en werd hiermee herverkozen. Reken daarbij dat in Marseille en Lyon, de tweede en derde grootste stad van Frankrijk een groene burgemeester werd verkozen, en het resultaat is dat de bewoners van de drie grootste steden van Frankrijk kozen voor een groen transitieproject voor de toekomst.

Het zou echter een vergissing zijn om te denken dat regeringen niet in staat zijn tot wat meer dan wat steden doen. Dan maken we het onze ministers veel te makkelijk, ook bijvoorbeeld de federale Minister van Mobiliteit, die vond dat het duurzaam mobiliteitsbeleid in Brussel te snel vooruitgaat! In Oostenrijk bevat het relanceplan als antwoord op de coronacrisis, om bij hetzelfde beleidsdomein te blijven, ook een stevige brok mobiliteit. Er wordt een miljard extra geïnvesteerd in nieuwe spoorwegen waarbij de aanbestedingen zo opgesteld worden dat ze zorgen voor extra jobs in eigen land. Tevens komt er een heffing op vliegtuigtickets zodat de tien-euro-tickets van Ryanair verleden tijd zijn. En de korteafstandsvluchten tussen Wenen en Salzburg vervangen

ze door een sneltreinverbinding. Gaat misschien allemaal nog niet ver genoeg, maar de veranderingen gaan in de goede richting, het kompas zit juist met andere woorden. Dat kan je moeilijk zeggen van de Vlaamse Minister van Mobiliteit die het nodig vond om, bij wijze van promotie, te vliegen van Antwerpen naar Brussel. Waarschijnlijk duurde het inchecken langer dan de treinrit.

Wat essentieel is in het debat over een nieuw kompas voor onze samenleving, is het mens- en wereldbeeld dat we hanteren. Zien we de natuur louter als reservoir aan grondstoffen en als vuilnisbak voor ons afval — denk aan de oceanen vol plastic — en de medemens enkel als concurrent die onze eigen carrière in de weg staat? In dat geval zetten we de huidige samenleving verder, die de ecosystemen waarop onze samenleving steunt onderuithaalt, terwijl ze in de ratrace naar succes vele mensen koudweg achterlaat.

Maar we kunnen ook kiezen om onze blik te herijken. Om onszelf te zien als onderdeel van die dunne en fragiele levende zone, de biosfeer die de aarde omspant. Dan is een respectvolle houding evident, want wie wil er een deel van zichzelf beschadigen? Dan verdwijnt competitie als dominant principe ten voordele van coöperatie, zien we samenwerking als beste en slimste wijze van in de wereld te staan, zonder evenwel naïef te veronderstellen dat iedereen daar onmiddellijk in meegaat.

Het boeiende aan dat ecologische mens- en wereldbeeld is dat het centraal stellen van zachte waarden als zorg voor de medemens en de natuur leidt tot harde politieke eisen. Want wie de kernwaarden van een zorgzame toekomstvisie, de politieke ecologie centraal stelt, kiest voor zorgen voor de toekomstige generaties, het respecteren van de grenzen van de planeet en last but not least voor ecologische rechtvaardigheid. En kiest ook voor de grondige ombouw van onze samenleving, zodat — in de woorden van de schrijver Roman Krznaric — de kleinkinderen van onze kleinkinderen kunnen oordelen dat we goede voorouders zijn geweest.